

บทบาทสื่อพิธีกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำป่าสักของชาวไทย-ยวน
อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

นางสาวภัททิรา วิริยะสกุลธรณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตรพัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ROLE OF RITUAL FOR PASAK RIVER CONSERVATION BY TAI-YUAN AT
SAO-HAI DISTRICT, SARABURI PROVINCE

Miss Pattira Viriyasakultorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

511412

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทสื่อพิธีกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำป่าสักของ
ชาวไท-ยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

โดย

นางสาวภัททิรา วิริยะสกุลธรรม์

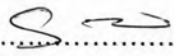
สาขาวิชา

นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประมะ สตะเวทิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมสุข หินวิมาน)

ภัททริธา วิริยะสกุลธรณ์ : บทบาทสื่อพิธีกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำป่าสักของชาวไทย-ยวนอำเภอเสนาให้ จังหวัด
สระบุรี. (THE ROLE OF RITUAL FOR PASAK RIVER CONSERVATION BY TAI-YUAN AT SAO-HAI
DISTRICT, SARABURI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ดร.กาญจนา แก้วเทพ, 399 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) กระบวนการสื่อสารของคาราวานกิจกรรมและสื่อพิธีกรรมที่ชาวไทย-
ยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ใช้ในการแก้ปัญหาแม่น้ำเน่าเสียในปี พ.ศ. 2549 (2) บทบาทของสื่อพิธีกรรมในฐานะที่
เป็นสื่อในการแก้ปัญหาแม่น้ำป่าสักเน่าเสียของชาวไทย-ยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ในปี พ.ศ. 2549 (3) ผลที่เกิดขึ้น
และความยั่งยืนของการรักษาสีงแวดล้อมที่เป็นผลมาจากสื่อพิธีกรรมในปี พ.ศ. 2549 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการศึกษาจาก
เอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการสื่อสารที่ปรากฏในคาราวานกิจกรรมและสื่อพิธีกรรมเป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมี 3
ระดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ใช้สาร การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมแสดง การมี
ส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย คุณลักษณะที่สำคัญของรูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม
ประกอบด้วย การสื่อสารแบบสองทาง การสื่อสารแบบแนวระนาบ การไหลของข่าวสารสองจังหวะ และการสลับบทบาท
หน้าที่ผู้สื่อสาร และพบว่ามีการใช้เครือข่ายการสื่อสารในการประสานกลุ่มในชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนเพื่อมาทำ
กิจกรรมร่วมกัน และเมื่อนำองค์ประกอบการสื่อสารไปวิเคราะห์คาราวานกิจกรรมพบว่ามีการสืบทอดองค์ประกอบการ
สื่อสารครบทั้ง 4 องค์ประกอบได้แก่ S M C R

2. บทบาทหน้าที่ของสื่อพิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำในระดับปัจเจกได้แก่ หน้าที่ในการเสริมสร้าง/สืบทอดอัต
ลักษณ์ศักดิ์ศรี หน้าที่ในการสร้างความอบอุ่น/ความมั่นคงทางจิตใจ หน้าที่ให้แนวทางในการดำเนินชีวิต หน้าที่การ
อบรมบ่มเพาะ หน้าที่สร้างความตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม หน้าที่เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรม บทบาทหน้าที่ในระดับ
ชุมชนได้แก่ หน้าที่ระดมพลังชุมชน หน้าที่ในการสร้างภราดรภาพ/เอกภาพ/ความสามัคคีเป็นปึกแผ่น หน้าที่ในการเป็น
ยาสมานแผลชุมชน หน้าที่การแสดงความรู้สึกร่วมกัน หน้าที่เป็นคลังเก็บความรู้ หน้าที่สร้างการมีส่วนร่วม หน้าที่ในการ
ผสานแนวคิด หน้าที่ในการขยายข้อจำกัดของสื่อ และบทบาทหน้าที่ในระดับสังคมได้แก่ หน้าที่ในการสร้างเครือข่าย
ภายในและภายนอกชุมชน

3. การวัดผลที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจกและระดับชุมชนพบว่า ในระดับปัจเจกเกิดความตระหนักและมี
จิตสำนึกเห็นคุณค่าของแม่น้ำ เกิดการนำไปขยายผลต่อ ส่วนในระดับชุมชนพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนเกิดการมีส่วน
ร่วมในการเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์แม่น้ำ เกิดการปรับเปลี่ยนทางด้านพฤติกรรม เกิดการเรียกร้องให้จัดพิธี
สืบชะตาแม่น้ำ เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มในชุมชน ชุมชนเกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหา และบางส่วนเห็นว่า
ชุมชนไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง สำหรับผลสืบเนื่องได้แก่ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสัมพันธภาพในชุมชน
ด้านสภาพแวดล้อมในชุมชน และผลการวิจัยพบว่า ยังไม่ยืนยันได้ว่าสื่อพิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำจะมีความยั่งยืน

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์..... ลายมือชื่อนิสิต..... ภัททริธา วิริยะสกุลธรณ์.....
สาขาวิชา..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ..... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... กจ.....
ปีการศึกษา..... 2551

508 47262 28 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEYWORDS : RITUAL / PASAK RIVER / TAI-YUAN / CONSERVATION / SAO-HAI

PATTIRA VIRIYASAKULTORN : THE ROLE OF RITUAL FOR PASAK RIVER CONSERVATION BY TAI-YUAN AT SAO-HAI DISTRICT, SARABURI PROVINCE. ADVISOR: ASSOC. PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph.D., 399 pp.

The objectives of this reseach were to study: (1) Communication process in series of activities and ritual, (2) roles of ritual as a medium, and (3) sustainable consequences resulted from ritual, use to recondition Pasak river by Tai-Yuan people in Sao-Hai district, Saraburi province in 2006. Qualitatively, In-depth interviews, participant observation and documentary analysis were used.

The finding showed that:

1. Communication process in the series of activities and ritual were participant communication. Three levels of participant were found: being reciever/user, sender/producer/co-producer/performance and policy maker/planner. Key characteristics of the participant communication were two-ways, horizontal, two-step flow and role shifting. In Addition, communication networking was used to develop activities among members in the community and with external groups. In terms of communication elements, sender (S), message (M), channel (C) and reciever (R) all involved in the series of activities.

2. Ritual as a medium had three roles. First, at the individual level, the ritual helped enhance self identity, strengthen psychological stability, guide ways of life, activate values, build enveronmental awareness, and generate social activities. Second, the ritual at the community unity, solve conflict, create shared feelings, become knowledge source, generate participation, integrate ideas, and complement other media. Last the ritual played a role in building both in-group and out-group networking, at the society level.

3. Consequences awared at both individual and community levels. For the individual level, people were realized and awared of the value of river. At the community level, most of the people participated and proposed solution to reserve the river, changed their behavior, requested for more rituals, co-operated between groups in the community to solve problems. Elaborately, sustainable consequences were related to various aspects, including cultural, economy, community relationship, physical environmental ones. However, the findings did not confirm that such ritual would last long in the future.

Department : Public Relations.....

Field of Study : Development Communication

Academic Year : 2008.....

Student's Signature :

Advisor's Signature :

กิตติกรรมประกาศ

ความช่วยเหลือ การสนับสนุน และกำลังใจจากบุคคลเหล่านี้ ทำให่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีค่า คำแนะนำที่ควรจดจำ ข้อคิดเห็นที่น่าสนใจ ตลอดจนความช่วยเหลือและกำลังใจ อีกทั้งยังเป็นแรงผลักดัน แรงดัน และทั้งเคียง ทั้งเคียง จนทำให้ ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงจนได้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ปรมะ สตะเวทิน ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย อีกทั้งยังให้ความช่วยเหลือและคอยสอบถาม ความคืบหน้าในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยความใส่ใจ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สมสุข หินวิมาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณา ให้ข้อเสนอแนะและความรู้ในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณพี่อ้วน-คุณกฤษณา พิทยาบุตร แกนนำบ้านต้นตาล และพี่ศิวพร บุตรชนิษฐ์ แกนนำกลุ่มรักษ์ป่าสัก ที่สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย รวมทั้ง ยังให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล และ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านสำหรับข้อมูลอันมีค่า ตลอดจนคนในชุมชนบ้านต้นตาลที่ให้การ ต้อนรับและร่วมมือในการลงพื้นที่ของผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณพ่อแม่และครอบครัววิริยะสกุลธรรม ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้วิจัย ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนผู้วิจัยในทุกเรื่องๆ

ขอใจเพื่อนๆ นิเทศศาสตร์พัฒนารุ่น 30 ทุกคนที่ร่วมเรียน ร่วมเที่ยว ร่วมกิน ร่วม ผจญภัยกับปัญหามาด้วยกันตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา และขอใจเพื่อนๆ ศิลปากรสำหรับ กำลังใจอันเหลือล้นที่มีให้กันตลอดมา และที่ขาดไม่ได้ ขอขอบคุณพี่นนท์สำหรับร่างกาย แรงใจ ที่มี ให้ตลอดเวลา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้เปิดโลกใบ ใหม่และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย รวมถึงคณะครูอาจารย์ทุกๆ ท่านที่ได้ให้ความรู้ ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติจนทำให่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ของผู้วิจัยเสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
โจทย์ของการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ทฤษฎีหน้าที่นิยมของสื่อพื้นบ้าน.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อพิธีกรรม.....	29
แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	31
แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายการสื่อสาร.....	42
ทฤษฎีการผสมผสานข้ามสายพันธ์ทางวัฒนธรรม.....	48
แนวคิดการประเมินผล.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุก.....	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย	
รูปแบบการวิจัย.....	85
กลุ่มตัวอย่าง.....	85
ขั้นตอนในการทำวิจัย.....	88
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	90
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	92
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	92
4. บริบทชุมชนและการอนุรักษ์แม่น้ำโดยชุมชน	
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทชุมชนของบ้านต้นตาล.....	95
ส่วนที่ 2 การอนุรักษ์แม่น้ำป่าสักของชาวไทย-ยวนก่อนปี พ.ศ. 2549....	133
5. กระบวนการทำงานของโครงการสืบชะตาวังน้ำบ้านท่าราบ จังหวัดสระบุรี	
ความเป็นมาของการจัดพิธีสืบชะตาแม่น้ำในปี พ.ศ. 2549.....	166
รูปแบบพิธีสืบชะตาแม่น้ำปี พ.ศ. 2549.....	179
6. กระบวนการสื่อสารของคาราวานกิจกรรมและสื่อพิธีกรรม	
กระบวนการสื่อสารของคาราวานกิจกรรมและสื่อพิธีกรรม.....	237
เครือข่ายการสื่อสาร.....	281
การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	282
การจัดสร้างใหม่องค์ประกอบการสื่อสาร.....	292

บทที่	หน้า
7 บทบาทหน้าที่ของสื่อพิธีกรรมสีบชะตาแม่น้ำ	
บทบาทหน้าที่ในระดับปัจเจก.....	296
บทบาทหน้าที่ในระดับชุมชน.....	303
บทบาทหน้าที่ในระดับสังคม.....	313
 8. ผลที่เกิดขึ้นและความยั่งยืนจากการใช้สื่อพิธีกรรม	
ผลที่เกิดขึ้น.....	318
ความยั่งยืนและผลสืบเนื่อง.....	326
 9. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	344
อภิปรายผลการวิจัย.....	370
ข้อเสนอแนะต่อชุมชน.....	383
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	384
ข้อจำกัดในงานวิจัย.....	384
รายการอ้างอิง.....	385
ภาคผนวก.....	390
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	399

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางเปรียบเทียบแบบจำลองการสื่อสารเชิงถ่ายทอดและเชิงพิธีกรรม.....	34
2 ตารางรายชื่อ/สถานะ/ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง.....	86-
	88
3 ตารางแสดงสถานที่ที่การจัดคาราวานกิจกรรม.....	180
4 ตารางแสดงวันที่ทำกิจกรรม.....	234
5 ตารางกระบวนการสื่อสารเวทีสร้างความรู้ความเข้าใจสื่อพื้นบ้านและวางแผนแนว ทางการจัดกิจกรรมร่วมกัน.....	244
6 ตารางกระบวนการสื่อสารเวทีแลกเปลี่ยนศิลปะการรำไท่น การแสดงละลื้อ ซอ ซึง กับ คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม ภาคตะวันออก : กิจกรรมผู้ใหญ่สอนเด็กๆ รำไท่น และการแสดงพื้นบ้านอื่นๆ.....	249
7 ตารางกระบวนการสื่อสารเวทีแลกเปลี่ยนศิลปะการรำไท่น การแสดงละลื้อ ซอ ซึง กับ คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม ภาคตะวันออก : เวทีแลกเปลี่ยนศิลปะการรำไท่น การแสดงละลื้อ ซอ ซึง กับคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมภาคตะวันออก.....	250
8 ตารางกระบวนการสื่อสารเวทีสืบค้นประวัติศาสตร์ไท-ยวนที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำป่าสัก	257
9 ตารางกระบวนการสื่อสารเวทีผู้ได้รับผลกระทบจากแม่น้ำป่าสักและร่วมกันวางแผน แก้ไขปัญหา.....	262
10 ตารางกระบวนการสื่อสารกิจกรรมการแต่งเพลงบูชาป่าสัก.....	266
11 ตารางกระบวนการสื่อสารกิจกรรมเข้าค่ายสร้างจิตสำนึกร่วมให้กับเครือข่ายแกนนำ อนุรักษ์ลุ่มน้ำป่าสัก.....	274
12 ตารางกระบวนการสื่อสารกิจกรรมลานคนยวน จวนฮักน้ำ : พิธีสืบชะตาแม่น้ำ.....	278
13 ตารางกระบวนการสื่อสารกิจกรรมลานคนยวน จวนฮักน้ำ : กิจกรรมภายในงาน.....	279
14 ตารางเปรียบเทียบการจัดพิธีสืบชะตาแม่น้ำ.....	331

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	คาราวานกิจกรรม.....	8
2	คุณลักษณะของสื่อพิธีกรรม.....	21
3	บริบทชุมชน.....	28
4	แบบจำลองการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	33
5	คุณลักษณะของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	35
6	เครือข่ายการสื่อสารแบบลูกโซ่.....	43
7	เครือข่ายการสื่อสารแบบตัว.....	43
8	เครือข่ายการสื่อสารแบบวงล้อ.....	44
9	เครือข่ายการสื่อสารแบบวงกลม.....	44
10	เครือข่ายการสื่อสารแบบทุกช่องทาง.....	45
11	ชุดของการประเมินแบบต่างๆ.....	52
12	ผังการประเมินผลกระบวนการ.....	55
13	3 มิติของการเรียนรู้.....	56
14	การกำหนดประเด็น.....	57
15	การแตกวัตถุประสงค์ออกมาเป็นประเด็น.....	59
16	คุณลักษณะของตัวสื่อ/โครงการ.....	60
17	ตัวอย่างเครื่องมือ/วิธีการที่ใช้ประเมินผล.....	62
18	กระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุก.....	64
19	ต้นไม้แห่งคุณค่า.....	70
20	แผนภาพชุมชนบ้านต้นตาล.....	96
21	การแต่งกายของชาวไทย-ยวนในวันงานพิธีสืบชะตาแม่น้ำ ปี พ.ศ. 2551.....	103
22-23	สตรีทอผ้าบ้านต้นตาลและสินค้าของกลุ่มทอผ้าบ้านต้นตาล.....	112
24	เยาวชนวัฒนธรรมไทย-ยวนกำลังฝึกซ้อมการฟ้อนรำ.....	114
25	คนในชุมชนซื้อ-ขายกระทงที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ.....	144
26-27	คนในชุมชนพึ่งเทศน์ก่อนนำกระทงไปลอย.....	145
28	บุชากะทงโดยหันหน้าไปทางแม่น้ำป่าสัก.....	145
30	บรรยากาศการลอยกระทง ณ ริมแม่น้ำป่าสักบ้านต้นตาล.....	146
31	แผนภาพชุมชนบ้านต้นตาล.....	169
32	แผนภาพหลักการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุกที่ปรากฏในคาราวานกิจกรรม.....	185

ภาพที่		หน้า
33-35	ตัวอย่างบอร์ดนิทรรศการในงานวันกิจกรรมลานคนยวน จวนฮักน้ำ.....	201
36	แผนภาพแสดงคุณลักษณะของสื่อพิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ.....	209
37-40	พิธีสืบชะตาแม่น้ำปี พ.ศ. 2549.....	223
41-44	บรรยากาศกิจกรรมในพิธีสืบชะตาแม่น้ำ ได้แก่ การตักลงสะบัดชัย การพ่อน บูชาป่าสัก การแสดงสล้อ ซอ ซึง และการนำเสนอบอร์ดนิทรรศการ.....	225
45	แผนภาพแสดงสื่อพื้นบ้านและความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตไท-ยวนที่ปรากฏในพิธีสืบ ชะตาแม่น้ำ.....	231
46	แผนภาพแสดงการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	291
47	แผนภาพแสดงผลและความยั่งยืนหลังจากจบโครงการสืบชะตาวังน้ำบ้าน ท่าราบ.....	317
48	เครื่องเซ่นไหว้ในพิธีสืบชะตาแม่น้ำปี พ.ศ. 2551.....	329
49	อาจารย์พิเนตร น้อยพุทธากกล่าวคำบวงสรวงในพิธีสืบชะตาแม่น้ำปี พ.ศ. 2551	329
50-51	การพ่อน้ำเพื่อบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพิธีสืบชะตาแม่น้ำปี พ.ศ. 2551.....	329
52	ผู้เข้าร่วมในพิธีกล่าวแสดงตนเพื่อขอมาพระแม่คงคาในพิธีสืบชะตาแม่น้ำปี พ.ศ. 2551.....	330
53-54	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลอยพระทองเพื่อขอมาพระแม่คงคาในพิธีสืบชะตาแม่น้ำปี พ.ศ. 2551.....	330
55-60	ภาพบรรยากาศตลาดทำน้าบ้านต้นตาล.....	340
61	แผนภาพกระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุก.....	353
62	พัฒนาการสื่อพิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ.....	376